

Eerder gepubliceerd in het Heraldisch Tijdschrift 18 (2012): 152-153.

Gehoekte of hoekige schuinbalk in een wapen op een avondmaalskan in het Museum Nairac te Barneveld

Sleutelwoorden: gehoekt, hoekige schuinbalk, avondmaalskan, Barneveld

Anton C. Zeven, anton.zeven@hetnet.nl

Afb. 1. De avondmaalskan (Museum Nairac te Barneveld)

In de collectie van het Museum Nairac te Barneveld bevindt zich een zilveren avondmaalskan (afb. 1). Deze is in 1689 door kerkmeester Hendrik Morren aan de kerk geschonken. De kan is mogelijk rond 1640 in Friesland, Oost-Friesland of elders in Duitsland gemaakt (comm. Priscilla van Leeuwen (Nairac) en J.R. ter Molen (het Loo), 2010).

In 1885 heeft de toenmalige kerkvoogdij de kan voor 135 gulden als ‘oud zilver’ verkocht. In 2010 kon de kan tegen een aanzienlijk hoger bedrag teruggekocht worden.

Familiewapen?

Het is mogelijk dat de zilversmid een familiewapen voor ogen had. Dat is dan zeer waarschijnlijk niet het wapen van de schenker. Maar van welke familie dan wel?

De zilversmid heeft op het handvat een wapen aangebracht dat beschreven kan worden als een gehoekte of hoekige schuinbalk beladen met vijf hermelijnstaartjes, en vergezeld is boven van drie kaarsen (2-1) en beneden eveneens van drie kaarsen, schuingeplaatst (afb. 2). Omdat er zo'n 50 jaar liggen tussen het maken van (het wapen op) de kan en de schenking is er zeer waarschijnlijk geen relatie tussen het wapen en de schenker.

Gehoekte of hoekige schuinbalk

In de collectie Muschart (CBG te Den Haag) bevinden zich slechts enkele wapenbeschrijvingen met een gehoekte schuinbalk (onderzoek F.W. de Cock Buning, 2010). Kennelijk is deze schuinbalkvorm zo zeldzaam dat die niet door Pama en Nagtegaal in hun *Vademecums* wordt genoemd. In Van Helmonds *Dictionnaire de Renesse* wordt niet een gehoekte schuinbalk afgebeeld, maar wel *une bande vivrée alésée*. Dat is dus een verkorte gehoekte/hoekige schuinbalk. Het helmteken lijkt een bloem met een groot hart omringd door

7 of 8 bloemblaadjes. De bloemsteel, waaraan twee blaadjes, wordt vastgehouden door een van links komende geopende rechterhand, die uit een mouw komt. De hand rust op een wrong (afb. 3).

Misschien werd dit wapen in de 17de eeuw door een persoon of familie gevoerd. Mogelijk nu ook nog. Maar door wie of welke?

Afb. 2. Wapen op handvat (Museum Nairac te Barneveld).

Afb. 3. Het helmteken.

Bronnen

Gerjan Crebolder, oud-gemeentearchivaris van Barneveld. *Kerkmeester Hendrick Morren, de man van de genereuze gift*. Typescript. Barneveld, s.d.

E-mails met Priscilla van Leeuwen (Nairac) en J.R. ter Molen (het Loo) in 2010.